

۲۲ تاثیر مسئولیت اجتماعی بر رابطه سواد مالی و نگرش نسبت به پول با رفاه مالی

متین پیرایش راد

دانشجوی دکتری حسابداری، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران

دکتر زهره حاجیها^۱

استاد، گروه حسابداری، واحد تهران شرق، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

دکتر مژگان صفا

استادیار، گروه حسابداری، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران

دکتر رضا غلامی جمکرانی

دانشیار، گروه حسابداری، واحد قم، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران

(تاریخ دریافت: ۲۱ آذر ۱۴۰۱؛ تاریخ پذیرش: ۱۵ مرداد ۱۴۰۲)

دولت‌ها از طریق سازمان‌های خدمات مالی مقرراتی را در مورد بهبود سواد مالی و گنجاندن برای مصرف‌کنندگان و با عموم مردم وضع می‌کنند. بر اساس این آیین‌نامه‌ها، کلیه مشاغل خدمات مالی موظف به تهیه برنامه فعالیت برای ارتقاء سواد مالی در جامعه هستند. اجرای طرح می‌تواند بخشی از فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی شرکت باشد و به عنوان تلاشی برای حمایت از برنامه‌هایی برای افزایش سواد مالی و شمول مالی تقویت کنند تا از این طریق بتوانند مستقیماً با مردم تعامل نزدیک‌تر و فشرده‌تری داشته باشند. بنابراین هدف از این مقاله بررسی تاثیر سواد مالی و نگرش نسبت به پول با نقش میانجی مسئولیت اجتماعی بر رفاه مالی می‌باشد. این مطالعه از یک رویکرد ترکیبی (مطالعه موردی کیفی اولیه و کمی) استفاده می‌کند. تعداد اعضای نمونه از فرمول کوکران برای جامعه نامحدود استفاده و داده‌ها از ۳۹۸ نفر از طریق پرسشنامه در بین مدیران، کارشناسان، دانشجویان و افراد عادی که ساکن شهر تهران و در قلمرو زمانی سال ۱۴۰۰ جمع‌آوری شد. برای آزمون فرضیه‌ها از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری و نرم‌افزار پی‌ال‌اس استفاده گردید. نتایج حاصل از مدل ساختاری ضرایب استاندارد سواد مالی و نگرش نسبت به پول بر رفاه مالی معادل ۰،۴۰۷ و ۰،۳۱۴ و همچنین ضرایب استاندارد سواد مالی و نگرش نسبت به پول با نقش میانجی مسئولیت اجتماعی بر رفاه مالی معادل ۰،۲۵۳ و ۰،۵۲۱ تخمین زده شده که نشان می‌دهد متغیر مسئولیت اجتماعی اثرگذار بین رابطه سواد مالی و نگرش نسبت به پول بر رفاه مالی است. تجارب یادگیری درک اهمیت اخلاق و مسئولیت‌های شخصی را افزایش می‌دهد و به افراد کمک می‌کند تا ضمن بهبود مهارت‌های فنی در رشته خود، مهارت‌های بین‌فردی، مهارت‌های فرهنگی و حساسیت اخلاقی را ایجاد کنند.

واژه‌های کلیدی: مسئولیت اجتماعی، سواد مالی، نگرش نسبت به پول، رفاه مالی.

مقدمه

یادگیری خدمات از مؤلفه های مهم در محیط کسب و کار امروزی است و به پیشرفت چشمگیر مشاغل کمک می کند. تجارب یادگیری دانش آموزان کسب و کار را برای درک اهمیت اخلاق و مسئولیت های شخصی افزایش می دهد. همچنین به دانشجویان کمک می کند تا ضمن بهبود مهارت های فنی در رشته خود، مهارت های بین فردی، مهارت های فرهنگی و حساسیت اخلاقی را ایجاد کنند. طیف گسترده ای از اثرات مثبت همراه با یادگیری وجود دارد. اسپیتزر در مطالعه ای نشان داد که دانش آموزان با آگاهی نسبت به اینکه چگونه می توانند با یک سرمایه گذاری نسبتاً متوسط از زمان و تخصص، تفاوت مهمی را در یک محله یا جامعه ایجاد کنند [۲۵]. دلبک و همکاران اظهار داشتند که یادگیری و تجربه در دانش آموزان به حساسیت های رشد دانشی نسبت به کسانی که زمینه های اقتصادی آنها متفاوت از خود است، کمک می کند [۱۲]. محققان معتقدند که افراد برای وقایع دور از ذهن موقتی نگرش مثبت دارند و این یک صفت مثبت برای افراد است. نگاه مثبت به رفاه مالی ممکن است استرس را کاهش داده و عملکرد دانشگاهی را ارتقا بخشد زیرا تحقیقات نشان می دهد که رفاه مالی می تواند بر رشد تحصیلی، شخصی و اجتماعی افراد تأثیر بگذارد [۲۵]. علاوه بر این، ایجاد نگرش مثبت به پول که شامل عادت تلقین پس انداز، ردیابی هزینه ها است یک پیش بینی کننده قوی برای رفاه مالی می باشد. نتمایر و همکاران از رابطه منفی بین سواد مالی و رفاه مالی خبر دادند و هیچ توضیحی برای این یافته خلاف واقع ارائه نشده است [۲۵]. یکی از توضیحات احتمالی می تواند عدم توانایی افراد در ارزیابی سطح پایین سواد مالی و در نتیجه ایجاد درک مثبت از رفاه مالی مورد انتظار باشد [۱۹]. تحقیقات نشان می دهد که سواد مالی می تواند بر رفاه مالی تأثیر بگذارد. با این حال، با توجه به بحران های مالی، بی سواد مالی همچنان یک معضل مهم در جوامع است. تحقیقات اخیر نشان داده که به دنبال ارتقاء سطح سواد مالی برای دانش آموزان همزمان به احساس مسئولیت اخلاقی و رهبری اخلاقی در بین دانش آموزان کمک می کند. این مسئله برای تحقیق با توجه به پتانسیل انتخاب های افراد برای تأثیرگذاری بر زندگی بعدی آنها مناسب به نظر می رسد. در این تحقیق سعی خواهد شد تا ارتباط رفتارهای افراد بررسی شود و آنها را به سمت رفاه مالی راهنمایی کند. پر کردن این شکاف تحقیق نیاز به یک مجموعه اطلاعاتی غنی دارد که دارای معیارهایی از ویژگیهای روانی فرد، دانش و سواد مالی، طیف گسترده ای از رفتارهای مالی و سایر متغیرهای کنترل اقتصادی می باشد. علاوه بر این، توجه به رفاه مالی در اقتصادهای در حال توسعه که در تقویت رفاه عمومی افراد و جامعه نقش اساسی داشته، کمتر توجه شده از این رو، این مطالعه می تواند برای ایجاد زمینه برای مطالعات آینده در مورد رفاه مالی در اقتصادهای در حال توسعه ارزشمند باشد. بنابراین سؤالی که در این پژوهش مطرح می گردد، چگونه سواد مالی و نگرش نسبت به پول با نقش میانجی مسئولیت اجتماعی بر رفاه مالی تأثیر می گذارد؟

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

در حال حاضر، سواد مالی در اکثر کشورهای در حال توسعه، امری حیاتی است. بنابراین افزایش سواد مالی یکی از برنامه های اولویت دار دولت ها است. ارتقای سواد مالی در هر کشور مسئولیت جمعی همه

ارکان جامعه در کشور است. دولت‌ها برنامه‌های سواد مالی را با فعال کردن همه طرف‌ها، از جمله مشاغل در بخش‌های دولتی و خصوصی، ترویج می‌کنند. افزایش سواد مالی با هدف تشویق برنامه‌های مشمول مالی در بین همه شهروندان است. هدف نهایی این برنامه برای افزایش سواد مالی و شمول مالی، ریشه کنی فقر است که تقریباً در همه کشورهای در حال توسعه، یک مشکل بزرگ می‌باشد. فقر یکی از مشکلات اصلی است که در کشورهای در حال توسعه رو به افزایش بوده که با دسترسی محدود عمومی به خدمات مالی همراه است. تقریباً دو میلیارد نفر در کشورهای در حال توسعه زندگی می‌کنند که دسترسی بسیار محدودی به خدمات مالی رسمی دارند [۲۰]. دولت‌ها از طریق سازمان‌های خدمات مالی مقرراتی را در مورد بهبود سواد مالی و گنجاندن در بخش خدمات مالی برای مصرف‌کنندگان و یا عموم مردم وضع می‌کنند. بر اساس این آیین‌نامه‌ها، کلیه مشاغل خدمات مالی موظف به تهیه برنامه فعالیت برای ارتقاء سواد مالی در جامعه هستند. اجرای طرح می‌تواند بخشی از فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی شرکت باشد. همچنین شرکت‌ها می‌توانند فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی شرکتی خود را به عنوان تلاشی برای حمایت از برنامه‌هایی برای افزایش سواد مالی و شمول مالی تقویت کنند. از طریق برنامه‌های مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها، شرکت‌ها می‌توانند مستقیماً با مردم تعامل نزدیک‌تر و فشرده‌تری داشته باشند. مسئولیت اجتماعی شرکتی فعالیت مهمی است که باید توسط شرکت‌ها در اداره کسب و کار خود انجام شود [۲۱].

شمول مالی برنامه‌ای برای بهبود خدمات مالی برای عموم است. بانک جهانی شمول مالی را به عنوان شرایطی تعریف می‌کند که در آن افراد و مشاغل به محصولات و خدمات مالی مفید و مقرون به صرفه دسترسی دارند که نیازهای آنها را مسئولانه و پایدار برآورده می‌کند. محصولات و خدمات مالی شامل معاملات، پرداخت‌ها، پس‌انداز، اعتبار و بیمه است. تلاش برای افزایش شمول مالی می‌تواند از طریق برنامه‌های بهبود سواد مالی انجام شود که مستقیماً مؤسسات مالی را درگیر می‌کند. این مشارکت را می‌توان با شدت بیشتری از طریق برنامه‌های مسئولیت اجتماعی شرکتی که توسط شرکت‌ها انجام می‌شود دنبال کرد. بنابراین، شرکت‌ها به‌عنوان بازیگران اصلی کسب‌وکار در بخش خدمات مالی، موظف به ارائه ارزش‌های سودمند در قبال مردم هستند که یکی از آنها سواد مالی به‌عنوان تلاشی برای شمول مالی و ریشه‌کنی فقر است [۱۵]. امروزه اکثر مصرف‌کنندگان مالی به دلیل مطالبات جامعه مصرف‌کننده و همچنین بحران‌های مالی رایج، به ویژه در بازارهای نوظهور، در مورد رفاه مالی خود با چالش‌هایی روبرو هستند. یکی از مهمترین عوامل مؤثر بر رفاه مالی مصرف‌کنندگان سواد مالی آنهاست. سواد مالی مفهومی چندبعدی است، که شامل عناصر شناختی، نگرشی و رفتاری است [۸]. مطالعات قبلی نشان داده‌اند که سطح پایین دانش مالی با رفتارهای مالی و نگرش مالی منفی در بین مصرف‌کنندگان مالی همراه است. با این حال، نرخ پس‌انداز لازم برای حفظ این رشد نسبتاً کم است. یکی از راه‌های افزایش نرخ پس‌انداز این است که اقدامات لازم برای تقویت رفتارهای مالی مطلوب‌تر و بهبود دانش مالی انجام شود [۷]. بررسی رابطه اخلاق پول و رفتارهای مالی توسط بسیاری از محققان مورد بررسی قرار گرفته است. با این حال، برخی از گرایش‌ها در مورد اخلاق پول وجود دارد که مختص اقتصادهای در حال توسعه است. از

سویی، ارزشهای ماتریالیستی به طور سنتی نامطلوب تلقی می شدند و صحبت در مورد موضوعات پولی، از مقوله های نادرست اجتماعی تلقی می شود. این ریشه در اعتقادات مذهبی و تمایل والدین به جداسازی فرزندان خود از مسائل پولی و حمایت مالی از آنها تا زمان ازدواج دارد. از طرف دیگر، مانند بسیاری از کشورهای در حال توسعه که صنعتی شدن سریع و رشد اقتصادی بالایی را تجربه می کنند، این گرایش ها به ویژه در بین جوانانی که شروع به ارزش گذاری بالایی از پول داشته، شروع به تغییر کرده است. این نگرش های مثبت و منفی نسبت به پول، که در جوامع وجود دارد، به احتمال زیاد بر رفتار مالی جوانان تأثیر می گذارد [۲۲]. اخلاق پول مفهومی است که به طور کلی پذیرفته می شود که تأثیر بسزایی در رفتارهای افراد در حوزه های مختلف دارد. این رابطه همچنین در جنبه های مختلف رفتارهای مالی در نمونه هایی از کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه نشان داده شده است. داوولینگ و همکاران نقش مهم نگرش پول را در برآورد مشکلات مالی با افراد جوان نشان دادند [۱۱]. رابطه اخلاق پول و رفتار کارت اعتباری نیز توسط نورویلیستیس و همکاران تأیید شد که نشان دادند کسانی که به پول معنای بیشتری می دهند مقادیر بیشتری بدهی کارت اعتباری دارند [۱۸]. مسئولیت اجتماعی در کنار سواد مالی و رفاه مالی همواره یکی از موضوعات مورد تحقیق در متون و نوشتارهای مرتبط با حسابداری بوده است که در این بخش به برخی تحقیقات انجام شده در این زمینه اشاره می شود:

کیایی و همکاران در تحقیق به بررسی ارتباط بین سواد مالی با کیفیت زندگی با نقش میانجیگری رضایت مالی بر روی ۲۷۰ سالمند بازنشسته در سال ۱۳۹۹ از ۸ کانون بازنشستگی در سطح شهر قزوین انتخاب پرداختند [۲]. از مدل معادلات ساختاری، برای تعیین نقش میانجیگری رضایت مالی در ارتباط بین سواد مالی و کیفیت زندگی استفاده شد. نتایج نشان داد که رابطه معناداری بین سواد مالی و کیفیت زندگی و رضایت مالی وجود دارد. نتایج هم چنین نقش میانجیگری رضایت مالی در ارتباط بین سواد مالی و کیفیت زندگی را تایید نمود. در تحقیق دیگری توسط قادری و خندان با هدف ارائه چارچوبی برای استقرار و توسعه نظام سواد مالی مستمر با سنجش سواد مالی در مدارس متوسطه شهر تهران پرداختند. جامعه آماری را دانش آموزان سال سوم دبیرستان شهر تهران تشکیل و نتایج نشان داد که سه بعد «سواد مالی» دانش آموزان (دانش مالی، رفتار مالی و نگرش مالی) بر رشته تحصیلی آنها (۰/۲۳۶) و شغل والدینشان (۰/۲۰۵) تأثیر می گذارد [۱۳].

در تحقیقی با عنوان بررسی نگرش به پول شهروندان شهر یزد و عوامل اجتماعی مرتبط با آن توسط حاجی زاده و همکاران انجام گردید که در این شامل ۳۸۴ نفر از ساکنین شهر یزد انجام و نتایج نشان داد که اکثریت پاسخگویان نگرش میانه‌ای نسبت به پول داشتند، اما درصد نگرش منفی (۲,۳ درصد) مردم یزد نسبت به پول از درصد نگرش مثبت (۱۵,۱ درصد) کمتر بود [۱]. طبق آزمون همبستگی، متغیرهای دینداری و دنیاگرایی و درآمد، رابطه مستقیمی با نگرش به پول داشتند، در حالی که سن و تحصیلات و امید به آینده به طور غیرمستقیم بر نگرش به پول تأثیر می گذارند. مردان مجرد شاغل بیشترین نگرش مثبت و زنان مجرد شاغل منفی‌ترین نگرش را نسبت به پول داشتند. با کاهش دینداری (۰,۴۳۷-) و افزایش درآمد (۰,۱۸) و دنیاگرایی (۰,۲۸۷) نگرش مثبت به پول افزایش می‌یابد. بر اساس مدل

رگرسیون، دینداری و امید به آینده در مجموع ۲۸ درصد تغییرات نگرش به پول را تبیین می‌کنند. یگانه و زارعی به بررسی رابطه نگرش مالی، سواد مالی و مشارکت مالی با میانجیگری خودکارآمدی مالی در حرفه حسابداری و حسابرسی بین ۳۸۵ نفر از حساب‌برسان، حسابداران و نخبگان و اساتید حسابداری در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ پرداختند [۳]. نتایج آنها نشان داد که بین نگرش مالی و سواد مالی با مشارکت مالی ارتباط معناداری وجود نداشته، ولی باین وجود، شاخص خودکارآمدی مالی با نقش واسطه‌ای بین سواد مالی و مشارکت مالی رابطه‌ای مثبت ایجاد می‌نماید. ژانگ و شاترجی در تحقیقی به بررسی نقش استرس مالی در توضیح رابطه بین سواد مالی و رفاه مالی در بین افراد در ایالات متحده پرداختند [۲۵]. نتایج نشان داد که سواد مالی رابطه مثبتی با رفاه مالی دارد. همچنین نشان دادند که ارتباط بین سواد مالی و رفاه مالی به واسطه استرس مالی درک شده توسط افراد انجام می‌شود. علاوه بر این، نتایج حاصل از مدل میانجیگری تعدیل شده نشان داد که در حالی که استرس مالی واسطه ارتباط بین سواد مالی و رفاه مالی است، ارتباط بین استرس مالی و رفاه مالی توسط سواد مالی تعدیل می‌شود. در تحقیق دیگری توسط مادینگا و همکاران با موضوع بررسی تأثیر سواد مالی و اجتماعی شدن مالی بر رضایت مالی: نقش میانجی نگرش ریسک مالی انجام گردید. ۳۸۴ نفر براساس پرسشنامه مبتنی بر وب و با استفاده از مدلسازی معادلات ساختاری حداقل مربعات جزئی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج نشان داد که کسانی که تمایل بیشتری به فرصت‌سازی دارند، احتمالاً از وضعیت مالی خود راضی هستند. بهبود سواد مالی و اجتماعی شدن تأثیر مستقیمی بر شادی مالی دارد. علاوه بر این، نگرش ریسک مالی به طور مثبت ارتباط آموزش پولی و رضایت مشتری را با آموزش تسهیل می‌کند. علاوه بر این، نگرش ریسک مالی به طور مثبت در ارتباط اجتماعی شدن مالی و رضایت پولی واسطه می‌شود [۱۶]. همچنین ایرمانی و لطفی به بررسی عوامل مختلف مؤثر بر رفاه مالی پرداختند. این مطالعه از داده‌های ۱۱۵۸ خانوار با استفاده از نظرسنجی آنلاین و با مدل معادلات ساختاری تجزیه و تحلیل گردید. نتایج نشان داد که تجربه مالی، دانش مالی، وضعیت مالی و وضعیت تأهل به طور مستقیم بر رفاه مالی تأثیر می‌گذارد. رفتار مالی به طور قابل توجهی تأثیر رفتار مالی، دانش مالی و منبع کنترل را بر رفاه مالی واسطه می‌کند. علاوه بر این، وضعیت تأهل تأثیر دانش مالی بر رفاه مالی را تقویت می‌کند، اما تأثیر تجربه مالی بر رفاه مالی را تقویت نمی‌کند [۱۴]. سرانجام اوتکارش و همکاران با بررسی تأثیر سواد مالی، اجتماعی شدن و نگرش نسبت به پول بر رفاه مالی بر روی ۴۴۶ بزرگسال جوان در هند نشان دادند که رابطه بین سواد مالی و رفاه مالی معنادار نیست. علاوه بر این، این مطالعه نقش نگرش نسبت به پول را به عنوان یک پیش‌بینی‌کننده قوی رفاه مالی نشان داد [۲۴].

با توجه به موارد پیش گفته و اهمیت فزاینده مباحث مرتبط با سواد مالی و تأثیر شگرف آن بر رفاه مالی و پس انداز افراد و خانوارها، متأسفانه این موضوع تابحال در کشور بطور جدی مورد توجه قرار نگرفته است. همچنین اکثر تحقیق‌های انجام شده در حوزه دانش مالی و رفتارهای مالی الگو گرفته شده از مقاله‌های لاتین که متأثر از فرهنگ و ویژگی‌های جامعه آنها بوده انجام شده و بنابراین خلاء پژوهش در این زمینه با رویکرد عوامل مالی و اقتصادی کاملاً محسوس است. همچنین بر اساس بررسی پیشینه تحقیقات داخلی

و خارجی، تاکنون تحقیقی به واکاوی موضوع تحقیق نپرداخته است که این مورد، هم در جهت مطالعه ادبیات پژوهش و توضیح این مفاهیم و هم در بررسی تاثیر این متغیرها، از نوآوری‌های این پژوهش محسوب می‌شود.

فرضیه های تحقیق

نیاز به چارچوب‌ها و شیوه‌های اخلاقی مستقر در جوامع تجاری همیشه مطرح بوده و مسئولیت اجتماعی نیز در دستور کار شرکت‌ها قرار گرفته است، زیرا جامعه به طور فزاینده‌ای خواستار آن است که شرکت‌ها با مسئولیت‌پذیری رفتار کنند. بخش اصلی مسئولیت اجتماعی رفتار اخلاقی است. مدارس کسب و کار وظیفه دارند آموزش اصول اخلاقی را به پزشکان ارائه دهند که به طور ایده آل منجر به یک محل کار آگاهانه می‌شود و به عنوان یک کاتالیزور برای تحریک فعالیت‌ها و برنامه‌های سازمانی مبتنی بر اجتماعی و اخلاقی عمل می‌کنند [۲۴]. برای اینکه سازمان‌ها بتوانند تفکرات اخلاقی و مسئولیت‌پذیری اجتماعی را در اختیار بگیرند، این برنامه باید با "برنامه‌های اساسی اخلاق" که توسط مدارس کسب و کار آموزش داده می‌شوند "فعال" باشد. همچنین ثبات اقتصاد و بازارهای مالی ما نیازمند رهبری قوی است که در اخلاق آراسته می‌باشد. کاواناگ استدلال می‌کند که کسب و کار تأثیر زیادی دارد و به عنوان نهاد غالب در جامعه ما خدمت می‌کند: رقابت و منافع شخصی باید با صداقت و اعتماد محدود شود زیرا تجارت نیاز به اعتماد دارد [۱۰]. نشان دادند که مدارس کسب و کار با توجه به آموزش آنها به مدیران و مدیران ارشد، نقش مهمی در ارتقاء آموزش اخلاق و مسئولیت اجتماعی شرکت دارند. مدارس کسب و کار بر پتانسیل اخلاقی دانش‌آموزان از برنامه‌های آموزشی ضروری تأکید می‌کنند، زیرا آنها منبع ورود تازه وارد دنیای تجارت هستند. با ارائه سواد مالی به جوامع محلی، دانش‌آموزان برای تبدیل شدن به رهبران اخلاقی و شهروندان با دلسوزی برای خدمت به جهان برای رفاه همه مردم، ثروتمند و فقیر، آماده می‌شوند. آموزش مالی به دانش‌آموزان فارغ‌التحصیل این امکان را می‌دهد تا نسبت به گروه‌های محروم حساس باشند و مسئله این را مطرح کنند که چگونه ثروت می‌تواند به نفع منافع مشترک باشد. به میزان تأثیرگذاری شخصیت کاتولیک در دانشکده‌ها، دوره‌ها و سایر فعالیت‌ها پرداخت. نتایج نشان داد که بیشتر دانشگاه‌های کاتولیک اخلاق و مسئولیت اجتماعی را در برنامه‌های درسی خود برجسته می‌کنند، از معنویت در مشاغل و پیشرفت شخصیت شخصی حمایت کرده و محیط یادگیری را فراهم می‌کنند که موجب ترغیب توسعه اعمال خوب و عادت‌های اخلاقی می‌شود. نکته مهم این است که تقریباً همه مدارس مشاغل کاتولیک نیاز به یک دوره اخلاق و مسئولیت اجتماعی دارند در حالی که کمتر از یک سوم مدارس تجاری ایالات متحده دانش‌آموزان را ملزم به گذراندن دوره‌های اخلاق یا مسئولیت اجتماعی می‌کند. بر اساس مطالب مطرح شده، فرضیه زیر پیشنهاد می‌شود:

سواد مالی و نگرش نسبت به پول با نقش میانجی مسئولیت اجتماعی بر رفاه مالی تأثیر دارد.

روش تحقیق

این پژوهش از نوع تجربی در حوزه پژوهش‌های اثباتی حسابداری می‌باشد. از آنجایی که نتایج حاصل از این پژوهش می‌تواند در فرآیند تصمیم‌گیری استفاده شود، این پژوهش از لحاظ هدف تحقیق، کاربردی

است. از نظر گردآوری داده ها، نوع پژوهش پیمایشی و از نظر تجزیه و تحلیل نیز پژوهش از نوع توصیفی - همبستگی می باشد. در این تحقیق متغیرهای مستقل و تاثیر گذار شامل سواد مالی و نگرش نسبت به پول، متغیر وابسته رفاه مالی، متغیر میانجی مسئولیت اجتماعی است. با توجه به روش تحقیق یعنی نظرخواهی در قالب پرسشنامه، تحلیل عاملی تاییدی، تحلیل مسیر و مطالعه ی داده های گردآوری شده، برای آزمون فرضیه های تحقیق از آمار توصیفی و آزمون های مربوط استفاده خواهد گرفت.

جامعه مورد بررسی در این پژوهش شامل مدیران، کارشناسان، دانشجویان و افراد عادی که ساکن شهر تهران و در قلمرو زمانی سال ۱۴۰۰ می باشند و تعداد اعضای نمونه در این پژوهش در بخش کمی آن برای تعمیم پذیری بیشتر با جامعه مورد مطالعه از فرمول کوکران برای جامعه نامحدود استفاده که با محاسبات انجام شده حداقل نمونه لازم ۳۸۴ نفر می باشد.

این مطالعه با هدف اعتبارسنجی متغیرهای سواد مالی، نگرش نسبت به پول، مسئولیت اجتماعی، رفاه مالی در بین مدیران، کارشناسان، دانشجویان و افراد عادی که ساکن شهر تهران انجام گردیده و جهت اندازه گیری متغیرهای سواد مالی و نگرش نسبت به پول به پیروی از تحقیق آیدین و شلوک، سوالات مربوط به متغیر مسئولیت اجتماعی خود ساخته بوده و سنجش و اندازه گیری متغیر رفاه مالی برگرفته از تحقیق اوتکارش و همکاران پیشنهاد شده و نحوه اندازه گیری هر یک از متغیرهای تحقیق در جدول (۱) ارائه گردیده است [۲۱و۶]:

جدول ۱. متغیرهای تحقیق

متغیر	شرح / عنوان
مستقل(سواد مالی)	با استفاده از ۷ نشانگر در پرسشنامه (سوالات ۱ تا ۷) و در یک پیوستار پنج و ۴ درجه ای از به جواب تستی سنجش و اندازه گیری شده است.
مستقل(نگرش نسبت به پول)	با استفاده از ۹ نشانگر در پرسشنامه (سوالات ۸ تا ۱۶) و در یک پیوستار پنج درجه ای لیکرت به صورت کاملاً مخالفم و کاملاً موافقم سنجش و اندازه گیری شده است.
میانجی(مسئولیت اجتماعی)	با استفاده از ۹ نشانگر در پرسشنامه (سوالات ۱۷ تا ۲۵) و در یک پیوستار پنج درجه ای لیکرت به صورت کاملاً مخالفم و کاملاً موافقم سنجش و اندازه گیری شده است.
وابسته(رفاه مالی)	با استفاده از ۱۴ نشانگر در پرسشنامه (سوالات ۲۶ تا ۳۹) و در یک پیوستار پنج درجه ای لیکرت به صورت خیلی کم و خیلی زیاد سنجش و اندازه گیری شده است.

تجزیه و تحلیل و نتایج تحقیق

توصیف متغیرهای جمعیت شناختی

در تحقیق حاضر داده های جمع آوری شده با تعداد ۳۹۸ پرسشنامه، توسط نرم افزار پی ال اس شماره ۳ مورد تحلیل عاملی قرار گرفت. در این تحقیق جمع آوری پرسشنامه هم به صورت تحت وب (سایت اختصاصی پرسشنامه) و اطلاع رسانی از طریق ایمیل و به صورت توزیع حضوری بوده است.

جدول ۲. متغیرهای جمعیت شناختی

متغیر	معیار	فراوانی مطلق	درصد فراوانی	جمع
جنسیت	زن	۱۴۴	۳۶,۲	۳۹۸
	مرد	۲۵۴	۶۳,۸	
سن	۱۸ تا ۲۴ سال	۲۴	۶	
	۲۵ تا ۳۴ سال	۱۳۵	۳۳,۹	
	۳۵ تا ۴۴ سال	۱۲۸	۳۲,۲	
	۴۵ تا ۵۴ سال	۷۳	۱۸,۳	
	بالاتر از ۵۵ سال	۳۸	۹,۵	
تحصیلات	دیپلوم	۸	۲	
	کارشناسی	۱۲۶	۳۱,۷	
	تحصیلات تکمیلی	۲۶۴	۶۶,۳	
وضعیت تاهل	مجرد	۲۸۶	۷۱,۹	
	متاهل	۹۹	۲۴,۹	
	طلاق یا جدا	۱۳	۳,۲	
میزان درآمد ماهیانه	بدون درآمد	۱	۰,۳	
	کمتر از ۱۰ میلیون ریال	۹۹	۲۴,۹	
	بین ۱۰ تا ۳۰ میلیون ریال	۱۱۸	۲۹,۶	
	بین ۳۰ تا ۵۰ میلیون ریال	۲۴	۶	
	بالاتر از ۵۰ میلیون ریال	۱۵۶	۳۹,۲	
تعداد فرزندان	بدون فرزند	۱۷۴	۴۳,۷	
	کمتر از ۳ فرزند	۲۱۴	۵۳,۸	
	بیشتر از ۳ فرزند	۱۰	۲,۵	

قومیت	گیلک	۳۷	۹,۳
	ترک	۶۶	۱۶,۶
	کرد	۳۵	۸,۸
	لر	۲۱	۵,۳
	سایر	۲۳۹	۶۰,۱
وضعیت شغلی	بیکار	۲۰	۵
	خویش فرما	۴۷	۱۱,۸
	کارمند	۳۰۷	۷۷,۱
	بازنشسته	۲۴	۶

با توجه به نتایج پرسشنامه، ۲۵۴ نفر از پاسخ دهندگان دارای جنسیت مرد و ۱۴۴ نفر دارای جنسیت زن بودند. از لحاظ درصد، بین ۱۸ تا ۲۴ سال ۶ درصد کمترین و بین ۲۵ تا ۳۴ سال بیشترین درصد پاسخ دهندگان از لحاظ سن را تشکیل دادند. ۲۸۶ نفر از پاسخ دهندگان متاهل، ۹۹ نفر مجرد و ۱۳ نفر نیز جدا یا مطلقه بودند. ۱۷۴ نفر در بدون فرزند، ۲۱۴ نفر کمتر از ۳ فرزند و ۱۰ نفر بیشتر از ۳ فرزند داشتند. همچنین از نظر درآمدی ۳۹,۲ درصد دارای درآمدی بالاتر از ۵۰ میلیون را داشتند. از لحاظ تحصیلات، ۲ درصد از افراد پاسخ دهنده، دبیرستانی و ۳۱,۷ درصد، کارشناسی و ۶۶,۳ درصد دارای تحصیلات تکمیلی بودند. ۲۰ نفر بیکار، ۴۷ نفر خویش فرما، ۳۰۷ نفر کارمند و ۲۴ نفر از پاسخ گویان بازنشسته بودند. از نظر قومیت نیز ۳۷ نفر گیلک، ۶۶ نفر ترک، ۳۵ نفر کرد، ۲۱ نفر لر و ۲۳۹ نفر از سایر اقوام بودند. به منظور بررسی پایایی پرسشنامه از آلفای کرونباخ برای هر یک از متغیرهای پرسشنامه محاسبه گردیده است. ضریب کل آلفای کرونباخ در این تحقیق ۷۹,۷ درصد می باشد که نشان می دهد پرسشنامه از قابلیت اعتماد بالایی برخوردار است. در جدول (۳) آلفاکرونباخ هر یک از متغیرها براساس پرسشنامه تحقیق نشان داده شده است:

جدول ۳. پایایی و روایی متغیرهای تحقیق

شاخص	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	روایی همگرا
سواد مالی	۷۹,۴	۷۷,۲	۶۳,۲
نگرش نسبت به پول	۷۸,۸	۶۲,۶	۴۴,۷
مسئولیت اجتماعی	۸۴,۸	۷۵,۶	۶۱,۶
رفاه مالی	۷۷,۱	۷۶,۵	۳۶,۶
کل ابزار	۷۹,۷	-	-

در صورتی که مقدار پایایی ترکیبی برای هر سازه بالای ۰,۷ شود، نشان از پایداری درونی مناسب برای مدل های اندازه گیری و مقدار کمتر از ۰,۶ عدم وجود پایایی را نشان می دهد. در مورد روایی همگرا، مقدار بحرانی ۰,۵ است؛ بدین معنی که مقدار روایی همگرا بالای ۰,۵ روایی همگرای قابل قبول را نشان

می دهند نتایج جدول (۳) مقدار پایایی ترکیبی برای اکثر سازه های مورد مطالعه بالاتر از حد قابل قبول (۰,۶) می باشد. همچنین می توان نتیجه گرفت که اکثر سازه های تحقیق بیشتر از ۰,۵ شده و نشان دهنده روایی همگرا بالا می باشد.

تجزیه و تحلیل مدل های تحقیق

نخستین مرحله در هر تحلیل آماری و تجزیه و تحلیل اطلاعات، محاسبه ی شاخص های توصیفی می باشد. بنابراین برای ورود به مرحله ی تجزیه و تحلیل اطلاعات، آماره ی توصیفی داده ها که شامل شاخص های مرکزی، پراکندگی و انحراف از قرینگی بوده که نتایج در جدول (۴) درج شده است.

جدول ۴. آمار توصیفی داده های پژوهش

متغیر	سواد مالی	نگرش نسبت به پول	مسئولیت اجتماعی	رفاه مالی
میانگین	۲,۶۵	۳,۹۷	۳,۹۵	۲,۰۴
کمینه	۱,۶۳	۲,۸۹	۱,۸۶	۱,۲۹
بیشینه	۴,۲۵	۵	۵	۳,۱۴
انحراف معیار	۰,۴۹۳۷	۰,۴۷۰۲	۰,۶۳۳۷	۰,۳۰۸۹
چولگی	۰,۶۱۰	۰,۰۰۱	-۰,۵۶۹	۰,۶۱۸
کشیدگی	۰,۵۷۱	-۰,۲۳۲	۰,۵۰۱	۱,۴۲۵

جدول (۳) نتایج آمار توصیفی داده های پژوهش نشان می دهد، بعنوان نمونه میانگین امتیاز متغیر سواد مالی از نظرنمونه مورد بررسی ۲,۶۵ است به عبارتی پاسخ دهندگان با تاثیر بعد سوادمالی بر رفاه مالی موافق نیستند. انحراف معیار ۰,۴۹۳۷ می باشد همچنین کمترین امتیاز مربوط به متغیر سوادمالی معادل ۱,۶۳ و بیشترین امتیاز معادل ۴,۲۵ می باشد. از سوی دیگر مقدار چولگی مشاهده شده برابر ۰,۶۱۰ و مقدار کشیدگی آن ۰,۵۷۱ است و در بازه (۲، -۲) قرار دارد؛ این نشان می دهد توزیع متغیر از کشیدگی نرمال برخوردار است.

با توجه به تحقیقات قبلی، این مطالعه به بررسی تاثیر مسئولیت اجتماعی بر رابطه بین سواد مالی و نگرش نسبت به پول و رفاه مالی است. شکل (۱) چارچوب مفهومی را نشان می دهد. در این تحقیق متغیر های مستقل و تاثیر گذار شامل سواد مالی و نگرش نسبت به پول، متغیر وابسته رفاه مالی، متغیر میانجی مسئولیت اجتماعی می باشد.

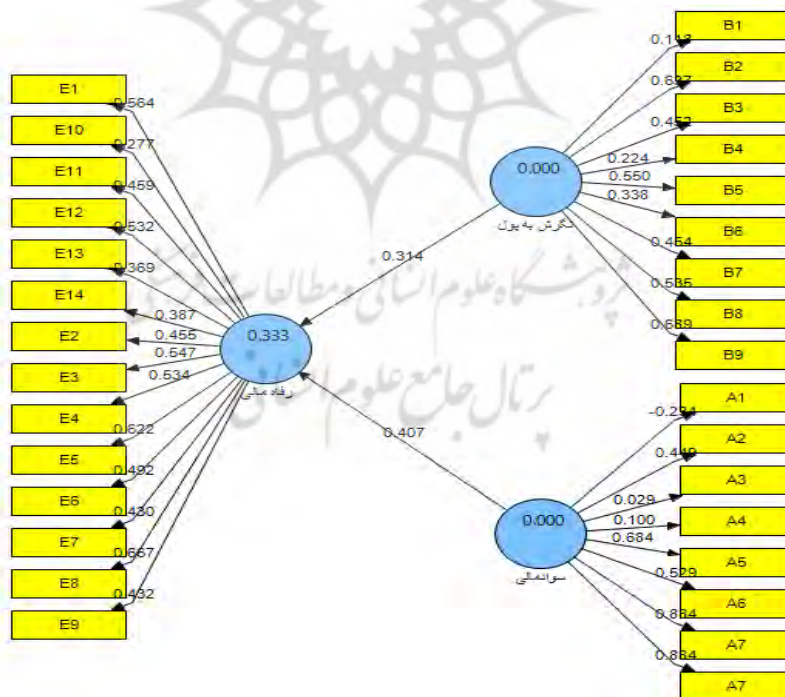
جهت برازش مدل ساختاری فرضیه اصلی تحقیق نیز از تعدادی از شاخص‌های نیکویی برازش استفاده شده- است. مقدار جذر برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA) برابر با ۰,۰۹ است. همچنین شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)، شاخص برازندگی افزایشی (IFI)، شاخص برازندگی هنجار یافته (NFI) و شاخص برازندگی هنجار نیافته (NNFI) همگی از ۰,۹ بیشتر هستند، پس مدل برازش خوبی را نشان داده و مورد تایید است.

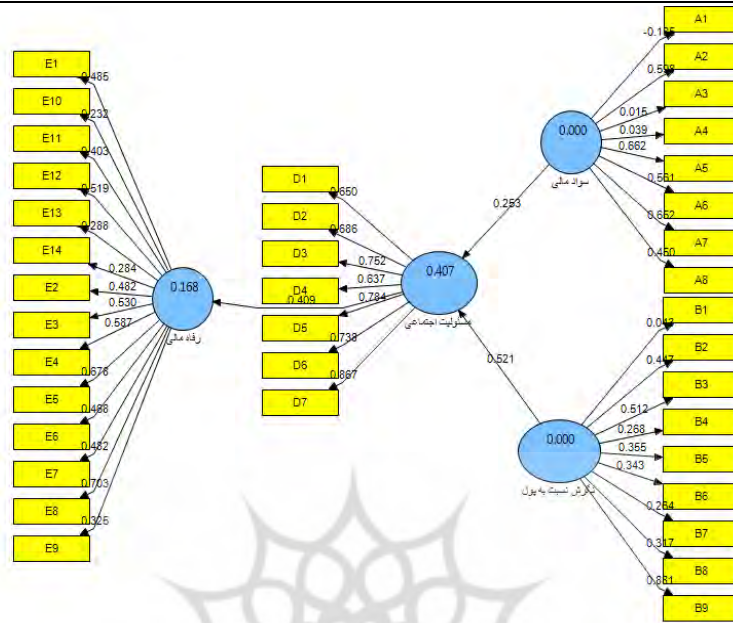
جدول ۵. شاخص‌های نیکویی برازش مدل پژوهش

شاخص برازندگی	RMSEA	NFI	NNFI	IFI	CFI
مقادیر قابل قبول	< ۰,۰۸	> ۰,۹	> ۰,۹	> ۰,۹	> ۰,۹
مقادیر محاسبه شده	۰,۰۶۱	۰,۹۵	۰,۹۷	۰,۹۷	۰,۹۷

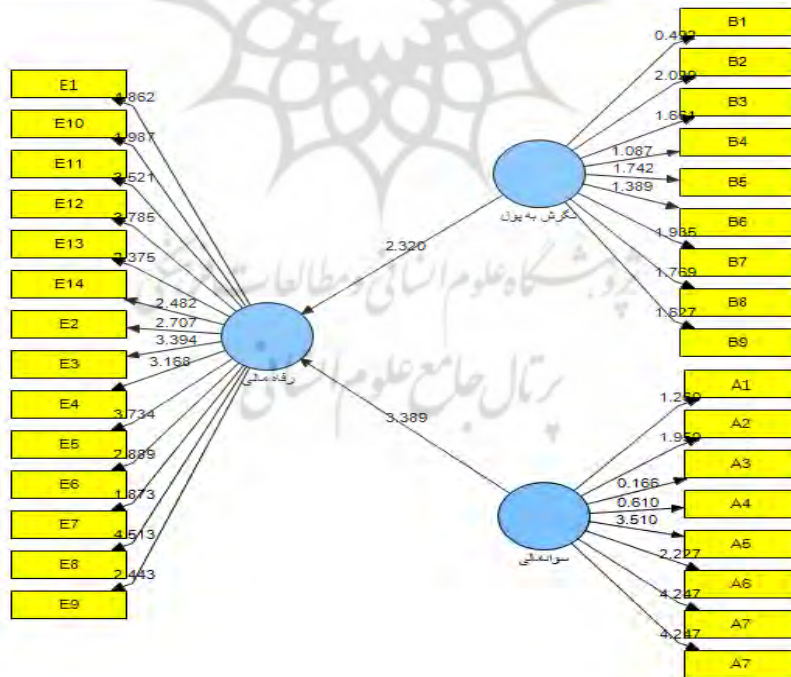
داده های آماری پس از جمع آوری پرسشنامه ها به همراه اطلاعات عمومی از طریق نرم افزار پاسخ های داده شده مورد آزمون و بررسی قرار گرفت. مبنای تایید و رد فرضیه ها مقایسه کمیت t با $1/96$ (سطح متناظر با توزیع نرمال استاندارد با $\alpha = 5\%$) می باشد. بنابراین به ازای مقادیر بزرگتر از $1/96$ فرضیه تایید خواهد شد و برای مقادیر کمتر از آن فرضیه رد می شود. بدین منظور داده های گرد آوری شده از نمونه مورد بررسی در سطح معناداری ۰,۰۵ به قرار زیر است:

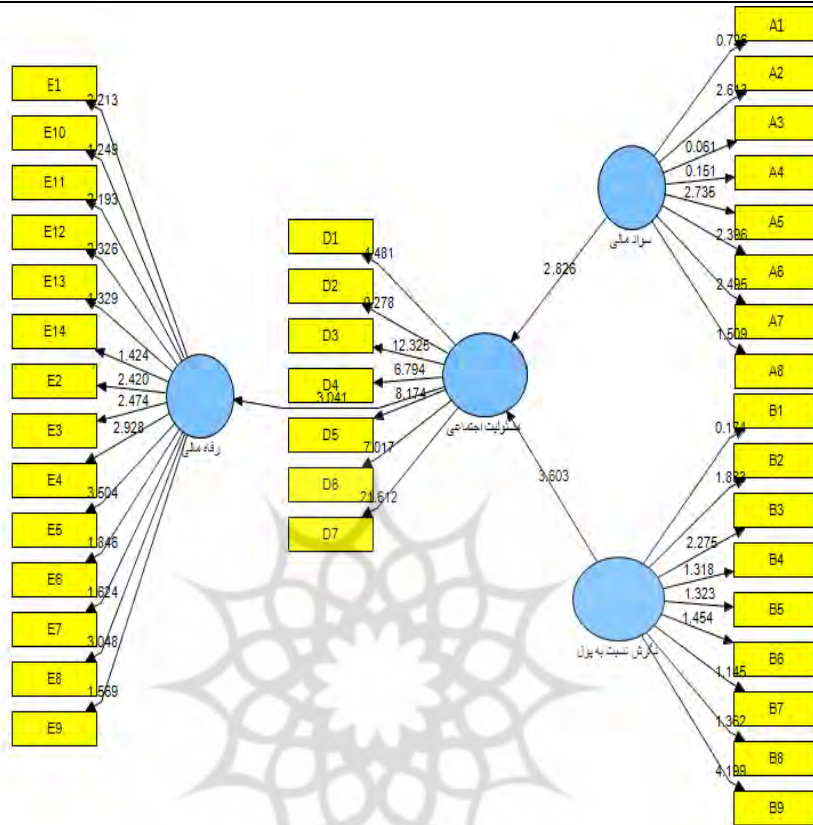
فرضیه: سواد مالی و نگرش نسبت به پول با نقش میانجی مسئولیت اجتماعی بر رفاه مالی تأثیر دارد.

نمودار ۱. تحلیل عاملی تاییدی در حالت استاندارد

نمودار ۲. تحلیل عاملی تاییدی در حالت معناداری

براساس نمودارهای نمودار (۱) و نمودار (۲) و انجام محاسبات و نیز پس از بررسی نتایج حاصل از مدل ساختاری ضرایب استاندارد سواد مالی و نگرش نسبت به پول بر رفاه مالی معادل ۰,۴۰۷ و ۰,۳۱۴ و همچنین ضرایب استاندارد سواد مالی و نگرش نسبت به پول با نقش میانجی مسئولیت اجتماعی بر رفاه مالی معادل ۰,۲۵۳ و ۰,۵۲۱ تخمین زده شده که نشان می دهد متغیر مسئولیت اجتماعی اثرگذار بین رابطه سواد مالی و نگرش نسبت به پول بر رفاه مالی است. همچنین مقادیر t بالای ۱,۹۶ است، لذا این فرضیه تایید می گردد. از این رو، سواد مالی و نگرش نسبت به پول با نقش میانجی مسئولیت اجتماعی بر رفاه مالی تأثیر دارد.

بحث و نتیجه گیری

آموزش مالی، دانش مالی را افزایش داده و همچنین به افراد کمک کند تا رفتارهای متفاوتی داشته باشند تا تصمیمات مالی بهتری را برای خود یا خانواده هایشان بگیرند. این تحقیق همچنین نشان داد که اگرچه آموزش مالی اغلب به عنوان مستقیم ترین راه برای افزایش سواد مالی تلقی می شود، اما نیاز به ارزیابی

اثر بخشی این رویکرد است زیرا آموزش مالی پرهزینه (از نظر زمان و پول) می باشد. همچنین مانند سایر اشکال سرمایه انسانی، می توان اطلاعات مالی جمع کرد و تصمیم به سرمایه گذاری در سواد مالی هزینه ها و مزایایی دارد. تصور می گردد افراد دارای سواد مالی اولیه هستند که قبل از ورود به بازار کار به دست می آورند. همچنین مسئولیت اجتماعی می تواند انتقال موفقی از حوزه آموزش به حوزه مالی شخصی داشته باشد. در این روش، شرکت کنندگان می توانند افزایش توانمندسازی رفتار پس انداز آینده را به روشی مشابه تجربه کنند که دیگران تجربه افزایش سواد مالی را تجربه کردند. بنابراین این تحقیق با هدف بررسی تأثیر سواد مالی و نگرش نسبت به پول نقش میانجی اخلاق مالی بر رفاه مالی با نظرسنجی از ۳۹۸ مدیران، کارشناسان، دانشجویان و افراد عادی ساکن شهر تهران با استفاده از پرسشنامه انجام گردید. نتایج نشان داد که سواد مالی و نگرش نسبت به پول با نقش میانجی مسئولیت اجتماعی بر رفاه مالی تأثیر دارد. نیاز به چارچوب ها و شیوه های اخلاقی مستقر در جوامع تجاری همیشه مطرح بوده و مسئولیت اجتماعی نیز در دستور کار شرکت ها قرار گرفته است، زیرا جامعه به طور فزاینده ای خواستار آن است که شرکت ها با مسئولیت پذیری رفتار کنند. بخش اصلی مسئولیت اجتماعی رفتار اخلاقی است. مدارس کسب و کار وظیفه دارند آموزش اصول اخلاقی را به افراد ارائه دهند که به طور ایده آل منجر به یک محل کار آگاهانه می شود و به عنوان یک کاتالیزور برای تحریک فعالیت ها و برنامه های سازمانی مبتنی بر اجتماعی و اخلاقی عمل می کنند.

نتایج این تحقیق با تحقیقات کیایی و همکاران (۱۴۰۰)، قادری و خندان، حاجی زاده و همکاران، یگانه و زارعی، یزدانی و همکاران (۱۳۹۷)، مادینگا و همکاران، ایرمانی و لطفی، اوتکارش و همکاران، نورینی و همکاران (۲۰۱۹) و کیم و همکاران (۲۰۱۸) هم راستا می باشد [۲۱ و ۱۱ و ۱۳ و ۳ و ۱۰]. برای اینکه سازمان ها بتوانند تفکرات اخلاقی و مسئولیت پذیری اجتماعی را در اختیار بگیرند، این برنامه باید با "برنامه های اساسی اخلاق" که توسط مدارس کسب و کار آموزش داده می شوند "فعال" باشد. مدارس کسب و کار با توجه به آموزش آنها به مدیران و مدیران ارشد، نقش مهمی در ارتقاء آموزش اخلاق و مسئولیت اجتماعی شرکت دارند. بنابراین به مدیران و تدوین کنندگان سیاست های آموزشی پیشنهاد می گردد که مقوله مسئولیت اجتماعی را در برنامه های درسی برجسته کنند، زیرا از معنویت در مشاغل و پیشرفت شخصیت شخصی حمایت کرده و محیط یادگیری را فراهم می کنند که موجب ترغیب توسعه اعمال خوب و عادت های اخلاقی می شود.

تجارب یادگیری درک اهمیت اخلاق و مسئولیت های شخصی را افزایش می دهد و به افراد کمک می کند تا ضمن بهبود مهارت های فنی در رشته خود، مهارت های بین فردی، مهارت های فرهنگی و حساسیت اخلاقی را ایجاد کنند. همچنین مدارس کسب و کار با توجه به آموزش آنها نقش مهمی در ارتقاء آموزش اخلاق و مسئولیت اجتماعی دارند. بنابراین به مدیران نظام آموزشی پیشنهاد می گردد ضمن تدوین برنامه های آموزشی به برگزاری دوره عملی مربوط به اخلاق و مسئولیت اجتماعی نیز مبادرت ورزند.

یکی از مهم ترین محدودیت های این پژوهش را می توان به تعداد و ترکیب افراد مشارکت کننده در مرحله نخست پژوهش برای گردآوری داده ها نسبت داد. بی شک، شناسایی و امکان مشارکت افرادی که هم در حوزه نظری و هم در زمینه تجربه های اجرایی، از توانایی های لازم برای شرکت در این پژوهش برخوردار باشند، کار چندان آسانی نبود. مورد بعدی ابزار پیمایشی تحقیق یعنی پرسشنامه با اتکاء به پاسخ افراد نبوده است و شاید به نحو درست و کامل منعکس کننده انتظارات نباشد. لذا، انجام یک تحقیق جامع در سطح ملی با حمایت سازمان ها و نهادهای ذیربط می تواند از قابلیت اتکاء بیشتری برای رفاه مالی داشته و از قابلیت تعمیم پذیری و تفسیر بیشتری برخوردار باشد و سرانجام محدودیت دیگر این مطالعه عدم دسترسی بیشتر به پاسخ دهندگان در دوران بیماری همه گیر کرونا بود.

فهرست منابع

۱. حاجی زاده میمندی، مسعود، علی نژاد، منوچهر، میرجلیلی، زهرا. (۱۳۹۹). "عوامل اجتماعی مرتبط با نگرش شهروندان یزدی نسبت به پول". *مجله مطالعات اجتماعی ایران*، ۱۴(۳)، ۸۰-۱۰۲.
۲. کیایی مهسا، محمدی فاطمه، حسین خانی زهرا، مطلبی سیده آمنه. (۱۴۰۱). "بررسی نقش میانجیگری رضایت مالی در ارتباط بین سواد مالی و کیفیت زندگی در سالمندان بازنشسته شهر قزوین"، *مجله سالمندی ایران*، ۱۷ (۳): ۳۳۷-۳۲۲.
۳. یگانه زهرا، زارعی سمیرا. (۱۳۹۸). "بررسی رابطه نگرش مالی، سواد مالی و مشارکت مالی با میانجی گری خودکارآمدی مالی در حرفه حسابداری و حسابرسی". *شباک*، دوره ۵، شماره ۳ (پیاپی ۴۲)، ص ص ۸۱-۹۰.
۴. بررسی رابطه بین حضورمدیران زن و سواد مالی آنها در پیشگیری از مدیریت سود در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران (دوره ۱۰، شماره ۳۷، ۱۴۰۰، صفحه ۵۹-۷۲)
۵. تأثیر ویژگی های شخصیتی حسابرسان بر درک مسئولیت اجتماعی و رضایت شغلی (دوره ۱۱، شماره ۴۴، ۱۴۰۱، صفحه ۹۱-۱۱۲)
۶. گزارشگری مسئولیت اجتماعی شرکت: چالش های استاندارددگذاری و خدمات اطمینان بخش (دوره ۹، شماره ۳۴، ۱۳۹۹، صفحه ۸۳-۹۸)
۷. Altug, S. and Firat, M.C. (2018), "Borrowing constraints and saving in Turkey", *Central Bank Review*, Vol. 18 No. 1, pp. 1-11.
۸. Atkinson, A. and Messy, F. (2012), "Measuring financial literacy: results of the OECD/International Network on Financial Education (INFE) pilot study", *OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions No. 15*, OECD Publishing, Paris, available at:

- <http://dx.doi.org/10.1787/5k9csfs90fr4-en> (accessed August 15, 2018).
۹. Aydin, A.E. and Akben Selcuk, E. (2019), "An investigation of financial literacy, money ethics and time preferences among college students: A structural equation model", **International Journal of Bank Marketing**, Vol. 37 No. 3, pp. 880-900. <https://doi.org/10.1108/IJBM-05-2018-0120>.
 ۱۰. Delbecq, A. L., Cavanagh, G. F., Haughey, J., Hendrickson, A., Stebbins, M., & Winkler, A. (2010). "Higher education for business in the Jesuit tradition". **Journal of Jesuit Business Education**, 1(1), 119-123.
 ۱۱. Dowling, N.A., Corney, T. and Hoiles, L. (2009), "Financial management practices and money attitudes as determinants of financial problems and dissatisfaction in young male Australian workers", **Journal of Financial Counseling and Planning**, Vol. 20 No. 2, pp. 5-13.
 ۱۲. Elliott William and Lewis Melinda, (2015), "Student Debt Effects on Financial Well-Being: Research and Policy Implications", **Journal of Economic Surveys**, 29 (4) 614-636.
 ۱۳. Ghaderirahaghi, M., khandan alamdari, S. (2020). "Providing a framework for establishing and developing a continuous financial literacy system by measuring financial literacy in Tehran high schools". **Karafan Quarterly Scientific Journal**, 17(3), 255-271.
 ۴۴. Iramani, R & Lutfi, L. (2021). "An integrated model of financial well-being: The role of financial behavior". **Accounting**, 7(3), 691-700.
 ۵۵. J. Hatammimi and A. Krisnawati,(2018). "Financial literacy for entrepreneur in the industry 4.0 era: A conceptual framework in Indonesia," in ACM International Conference Proceeding Series.
 ۶۶. Madinga, N. W., Maziriri, E. T., Chuchu, T., & Magoda, Z. (2022). "An Investigation of the Impact of Financial Literacy and Financial Socialization on Financial Satisfaction: Mediating Role of Financial Risk Attitude". **Global Journal of Emerging Market Economies**, 14(1), 60-75. <https://doi.org/10.1177/09749101211070952>.
 ۷۷. Netemeyer, R. G., Warmath, D., Fernandes, D., & Lynch Jr, J. G. (2017). "How Am I Doing? Perceived Financial Well-Being, Its Potential

- Antecedents, and Its Relation to Overall Well-Being". **Journal of Consumer Research**, 45(1), 68-89.
٨٨. Norvilitis, J.M., Merwin, M.M., Osberg, T.M., Roehling, P.V., Young, P. and Kamas, M.M. (2006), "Personality factors, money attitudes, financial knowledge, and credit-card debt in college students", **Journal of Applied Social Psychology**, Vol. 36 No. 6, pp. 1395-1413.
٩٩. O'Connor, G. E. (2018), "Exploring the Interplay of Cognitive Style and Demographics in Consumers' Financial Knowledge". **Journal of Consumer Affairs**. <https://doi.org/10.1111/joca.12195>.
١٠٠. P. Pathak and V. Pant,(2018). "An assessment of bank credit literacy, accessibility and service quality among women self-help groups," **Acad. Entrep. J.**, vol. 24, no. 1, pp. 1-13.
١٠١. P.O.J. Keuangan,(2013). "Peningkatan Literasi dan Inklusi Keuangan di Sektor Jasa Keuangan bagi Konsumen dan/atau Masyarakat," **J. Chem. Inf. Model.**, vol. 53, no. 9, pp. 1689-1699.
١٠٢. Sohn, S.H., Joo, S.H., Grable, J.E., Lee, S. and Kim, M. (2012), "Adolescents' financial literacy: the role of financial socialization agents, financial experiences, and money attitudes in shaping financial literacy among South Korean youth", **Journal of Adolescence**, Vol. 35 No. 4, pp. 969-980.
١٠٣. Spitzer, R. J. (2010). "The distinctiveness of Jesuit Schools". **Journal of Jesuit Business Education**, 1(1), 1-16.
١٠٤. Utkarsh, , Pandey, A, Ashta, A, Spiegelman, E, Sutan, A. Catch them young: Impact of financial socialization, financial literacy and attitude towards money on financial well-being of young adults. *Int J Consum Stud.* (2020); 44: 531- 541. <https://doi.org/10.1111/ijcs.12583>.
١٠٥. Zhang, Yu, and Swarn Chatterjee. (2023). "Financial Well-Being in the United States: The Roles of Financial Literacy and Financial Stress" *Sustainability* 15, no. 5: 4505. <https://doi.org/10.3390/su15054505>.

The Effect of Social Responsibility on the Relationship between Financial Literacy and Attitude Towards Money and Financial well-being

Matin Pirayesh Rad¹©

Ph.D Student in Accounting, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran

Zohreh Hajiha (PhD)

Professor, Accounting Department, East Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Mojgan Safa (PhD)

Assistant Professor, Accounting Department, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran

Reza Gholami Jamkarani (PhD)

Associate Professor, Accounting Department, Qom Branch, Islamic Azad University, Qom, Iran

(Received: December 12, 2022; Accepted: August 6, 2023)

Governments, through financial services organizations, enact regulations to improve financial literacy and inclusion for consumers or the general public. According to these regulations, all financial service businesses are required to prepare an activity plan to promote financial literacy in the society. The implementation of the plan can be part of the company's social responsibility activities and as an effort to support programs to increase financial literacy and strengthen financial inclusion so that they can have a closer and more intensive interaction with people directly. Therefore, the purpose of this article is to investigate the effect of financial literacy and attitude towards money with the mediating role of social responsibility on financial well-being.

This study uses a mixed approach (primary qualitative and quantitative case study). The number of sample members was used from Cochran's formula for unlimited society and data was collected from 398 people through a questionnaire among managers, experts, students and ordinary people living in Tehran and in the time period of 1400. Structural equation modeling method and PLS software were used to test the hypotheses.

The results of the structural model of the standard coefficients of financial literacy and attitude towards money on financial well-being equal to 0.407 and 0.314, as well as the standard coefficients of financial literacy and attitude towards money with the mediating role of social responsibility on financial well-being are estimated to be equal to 0.253 and 0.521, which show that The variable of social responsibility has an effect on the relationship between financial literacy and attitude towards money on financial well-being. Learning experiences increase understanding of the importance of ethics and personal responsibilities and help individuals develop interpersonal skills, cultural skills, and moral sensitivity while improving technical skills in their field.

Keywords: Social Responsibility, Financial Literacy, Attitude Towards Money, Financial well-being.

¹ drzhajiha@gmail.com © (Corresponding Author)